

De Werkgroep Gebouw & Omgeving

Bijdrage van Wiebe Damstra / Ronald Fukken

De Werkgroep zet zich in voor het behoud en de versterking van de kwaliteit van de gebouwde omgeving in Haarlem. Dat wil zeggen, de door de mensen gemaakte en te maken omgeving in de meest ruime zin zoals: gebouwen, parken, pleinen, bruggen, straten, straatmeubilair. De activiteiten worden toegespitst op actuele plannen en op potentiële ontwikkelingen vanuit het oogpunt van behoud van de cultuurhistorische kwaliteiten van Haarlem, de kwaliteit van de gebouwde en niet-gebouwde publieke ruimte, en in het bijzonder de bescherming van de historische binnenstad en industrieel erfgoed.

Overleg – informatief / opiniërend

Wethouder J. Nieuwenburg werd door de leden van de projectgroep Wederopbouw tijdens een aparte bijeenkomst uitvoerig geïnformeerd over de voortgang van het project Wederopbouw in Haarlem in de periode 1945-1965. (Nadere informatie volgt hieronder.)

Tweemaal was Stadsbouwmeester M. van Aerschot te gast in de werkgroep om ‘bij te praten’ over actuele zaken, zoals de voorbereiding van een intergemeentelijke structuurscan, de ontwikkelingen rond het Brinkmanncomplex en de Structuurvisie Openbare Ruime. Het overleg wordt van beide kanten op prijs gesteld.

Over de ontwikkelingen inzake het ensemble ‘Prinsen Bolwerk 3’ werd uitvoerig van gedachten gewisseld met de heren W. Kamp van architectenbureau ‘Werner Kamp’, en D. van Leeuwen, toegespitst op hun proeve van een aanpak gericht op behoud van monumentaliteit, het tegengaan van versnippering, en bebouwing met openbare functie.

Wederopbouw

Het Wederopbouw-project vormde de hoofdmoot van de activiteiten in het verslagjaar. Het project kwam tot een afronding in tweeërlei richting: op 27 april vond een mini-symposium plaats met een lezing door Anita Blom van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, in het Archeologisch Museum; aansluitend werd in de Hoofdwacht een tentoonstelling geopend over de Wederopbouw-periode 1945-1965 in Haarlem, en hierbij werd het eerste exemplaar van de publicatie “Wederopbouw in Haarlem. Stedenbouw – architectuur – beeldende kunst” gepresenteerd in aanwezigheid van wethouder J. Nieuwenburg, aan wie het eerste exemplaar werd overhandigd, en gemeentelijk medewerker Beleid en account Monumentenzorg mw. M. ~~Haalsdonk~~. Voorwoord vermeldt, bevat de publicatie een inventarisatie van de stedenbouw, architectuur en beeldende kunst uit de periode 1945-1965; een zeer uitgebreide maar geen volledige inventarisatie: alweer gesloopte objecten zijn weggelaten, evenals panden die dermate

ingrijpend gewijzigd zijn dat ze hun oorspronkelijke karakter goddeels verloren hebben; soms ook is de inventarisatie beperkt tot voorbeeldprojecten.

De gemeente Haarlem toonde zich met het oog op haar eigen taakverplichtingen zeer geïnteresseerd in het resultaat van de inventarisatie en in de door de projectgroep uit de inventarisatie gemaakte voorkeurselectie van ongeveer dertig projecten, stedenbouwkundige situaties en kunstwerken in de openbare ruimte. Deze selectie kreeg van de projectgroep het predicaat ‘beschermwaardig’ mee. Twee objecten van de lijst heeft de gemeente Haarlem opgenomen in haar voordracht voor plaatsing op een landelijke lijst nationaal erfgoed periode 1950-1965. De druk van de publicatie is voorzien.

Onder auspiciën van de projectgroep werden voorts twee oriëntatietochten georganiseerd langs Wederopbouw-projecten, de ene in Haarlem-Oost en Schalkwijk (op 18 augustus), de andere in Haarlem-Noord (op 25 augustus). De Vereniging Haarlem is de suggestie gedaan van de Wederopbouw-fietsroutes aparte folders te maken.

Het project vond zodanig weerklank dat besloten werd tot een samenwerkingsproject met het ABC Architectuurcentrum. Daar werd op 30 november een tentoonstelling geopend over de Wederopbouw, onder de titel “Toekomst of herinnering?”. Op 16 december vond er een zogeheten publieksgesprek plaats, met medewerking van leden van de werkgroep / projectgroep. Voor begin 2013 is een debat onder vakmensen voorzien.

Overige projecten

Bescherming historische binnenstad. In de periode najaar 2010 – februari 2011 is gewerkt aan een discussienota. Nader onderzoek door leden van de projectgroep bleek wenselijk. In november 2012 is de draad van het project weer opgepakt met de bedoeling om een geactualiseerde versie te maken van het eerdere concept en daarmee de publieke discussie, ook richting van de gemeente Haarlem, te stimuleren over het belang van een afdoende hoogwaardige bescherming van de historische binnenstad.

Cavex-schoorsteen. Na de bijdrage begin 2012 vanuit de Vereniging Haarlem aan de publieke discussie over het behoud van de schoorsteen – de bijdrage werd mede voorbereid door de werkgroep, hebben de ontwikkelingen in de loop van het jaar ertoe geleid dat vanuit de werkgroep een laatste poging is gedaan om de schoorsteen als ‘folly’ in het planontwerp van het gebied te behouden. De finale besluitvorming op gemeentelijk niveau over mogelijk behoud van dit uniek stukje industrieel erfgoed moet nog plaatsvinden.

Geschiedenis van de werkgroep. Eind december kwam de geschiedschrijving van de werkgroep gereed. De tekst, van de hand van werkgroepslid J. van der Weiden met medewerking van oudlid P. Roos en oud-voorzitter B. Uittenhout, kreeg als titel mee: “Tussen onderzoek en actie. 25 Jaar werkgroep gebouw en omgeving 1988 – 2013”. Het resultaat zal worden aangeboden als

bijdrage voor het Jaarboek van de Vereniging Haerlem en worden benut in het kader van de viering van het jubileum van de werkgroep in 2013 (officiële datum is 15 juni).

Ir. L.C. Dumont. Een begin is gemaakt met de voorbereiding van een tentoonstelling over ir. L.C. Dumont, de eerste directeur stadsopbouw (openbare werken) van de gemeente Haarlem (van 1902 tot 1930). De tentoonstelling is voorzien voor 2015. Daarnaast is de voorbereiding gestart van een publicatie. Aan de projectgroep wordt geparticipeerd door een extern deskundige.

Nota Ruimtelijke Kwaliteit. Een uitvoerige reactie op de gelijknamige conceptnota van de gemeente Haarlem verscheen begin januari. Met name het belang van een Zichtlijnenbenadering kreeg in de reactie aandacht.

Structuurvisie Openbare Ruimte. Aan de eerste fase werd in juli 2012 een bijdrage geleverd, die voorbereid was door de werkgroep. De afspraak is gemaakt om aan de tweede fase (begin 2013) een bijdrage te leveren in het kader van het overleg met de Stadsbouwmeester.

Vorbereiding Beleidsplan Vereniging Haerlem. De werkgroep heeft een uitvoerige zienswijze gemaakt als bijdrage aan de meningsvorming ten behoeve van de voorbereidingsgroep.

Studiedag

Op zaterdag 16 juni 2012 bracht de jaarlijkse studiedag-in-excursievorm de leden en enkele oud-leden van de werkgroep eerst naar het nieuwe Centrum van Zaandam. Onder leiding van werkgroepslid Alan Barker werd de uitvoering van het centrumplan Zaandam van Sjoerd Soeters uitgebreid 'geschouwd'. Vervolgens werd in Amsterdam een bezoek gebracht aan de nieuwe wijk Overhoeks en – met een uitgebreide rondleiding – aan het nieuwe EYE Film Instituut en Museum op de noordelijke IJ-oever.

Samenstelling / taakverdeling

Met ingang van 1 juni 2012 is Ronald Fukken voorzitter. Tot die datum nam Wiebe Damstra het voorzitterschap waar.

Op 18 december 2012 nam de werkgroep afscheid van Johannes van der Weiden, gedurende 12 jaar lid van de werkgroep, waarvan 8 jaar als voorzitter.

Als nieuwe leden zijn welkom geheten: Ronald Fukken (planoloog / stedenbouwkundige), Karen Schenk (architectuurhistorica), Peter van Buren (architect). Met deze wijzigingen telt de werkgroep met ingang van het nieuwe jaar 16 leden.

Haarlem, december 2012

opgetekend door Bert Schumacher, secretaris